

ГАЛУЗЕВИЙ СТАНДАРТ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ

ПОГОДЖЕНО
Заступник міністра освіти і науки
України

ПОГОДЖЕНО
Заступник міністра праці та
соціальної політики України

« ____ » _____ 200_р.

« ____ » _____ 200_р.

ОСВІТНЬО-КВАЛІФІКАЦІЙНА ХАРАКТЕРИСТИКА

МОЛОДШОГО СПЕЦІАЛІСТА
(назва освітньо-кваліфікаційного рівня)

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ 0305 Економіка та підприємництво
(шифр та назва галузі знань)

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ
5.03051001 Товарознавство та комерційна діяльність
(код і назва спеціальності)

КВАЛІФІКАЦІЯ

товарознавець-комерсант
(код і назва кваліфікації)

Видання офіційне

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Київ

2009

ГАЛУЗЕВИЙ СТАНДАРТ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ

ОСВІТНЬО-КВАЛІФІКАЦІЙНА ХАРАКТЕРИСТИКА

молодшого спеціаліста
(назва освітньо-кваліфікаційного рівня)

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ 0305 Економіка та підприємництво
(шифр та назва галузі знань)

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ
5.03051001 Товарознавство та комерційна діяльність
(код і назва спеціальності)

КВАЛІФІКАЦІЯ

товарознавець-комерсант
(код і назва кваліфікації)

Видання офіційне

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Київ

2009

Передмова

І РОЗРОБЛЕНО
робочою групою Міністерства освіти і науки України

ВНЕСЕНО
Навчально-методичним центром Укоопспілки “Укоопосвіта”
(назва базового вищого навчального закладу)

2 ЗАТВЕРДЖЕНО ТА НАДАНО ЧИННОСТІ

Наказом Міністерства освіти і науки України
від _____ р. № _____

3 ВВЕДЕНО ВПЕРШЕ

4 РОЗРОБНИКИ СТАНДАРТУ

Войнаш Лідія Герасимівна – директор Навчально-методичного центру Укоопспілки “Укоопосвіта”;

Василевська Валентина Василівна – методист Навчально-методичного центру Укоопспілки “Укоопосвіта”;

Середницька Людмила Петрівна – викладач-методист коледжу економіки і права Вінницького кооперативного інституту;

Долбілова Людмила Іванівна – викладач-методист Полтавського кооперативного технікуму;

Ломкова Юлія Володимирівна – методист Навчально-методичного центру Міністерства аграрної політики України;

Олексієнко Олена Юріївна – викладач-методист, заступник директора Дніпропетровського технологічного – економічного технікуму

Цей стандарт не може бути повністю чи частково відтворений, тиражований та розповсюджений без дозволу Міністерства освіти і науки України.

Зміст

1. Галузь використання	1
2. Нормативні посилання	2
3. Визначення	3
4. Позначення і скорочення	14
5. Компетенції щодо вирішення проблем і задач соціальної діяльності, інструментальних і загально-наукових задач, та уміння що забезпечують наявність цих компетенцій.....	15
6. Виробничі функції, типові задачі діяльності та компетенції щодо вирішення типових задач професійної діяльності	15
7. Попередній освітній або(та) освітньо-кваліфікаційний рівень і вимоги до професійного відбору абітурієнтів	16
8. Вимоги до державної атестації осіб, які навчаються у вищих навчальних закладах	16
9. Вимоги до системи освіти та професійної підготовки	16
Додаток А Соціально-особистісні, інструментальні та загально-наукові компетенції.....	17
Додаток Б Виробничі функції, типові задачі діяльності та компетенції, якими повинні володіти випускники вищого навчального закладу	21

ГАЛУЗЕВИЙ СТАНДАРТ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ
ОСВІТНЬО-КВАЛІФІКАЦІЙНА ХАРАКТЕРИСТИКА

молодшого спеціаліста
(назва освітньо-кваліфікаційного рівня)

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ 0305 Економіка та підприємництво
(шифр та назва галузі знань)

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ
5.03051001 Товарознавство та комерційна діяльність
(код і назва спеціальності)

КВАЛІФІКАЦІЯ **товарознавець-комерсант**
(код і назва кваліфікації)

Чинний від _____
(рік – місяць - число)

1. Галузь використання

Цей стандарт поширюється на систему вищої освіти: органи, які здійснюють управління у галузі вищої освіти; інші юридичні особи, що надають освітні послуги у галузі вищої освіти; вищі навчальні заклади всіх форм власності, де готують фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня **молодший спеціаліст,**
(назва освітньо-кваліфікаційного рівня)

галузь знань **0305 Економіка та підприємництво** ,
(шифр і назва галузі знань)

спеціальність **5.03051001 Товарознавство та комерційна діяльність,**
(код і назва спеціальності)

освітній рівень **неповна вища освіта,**
(назва освітнього рівня)

кваліфікація **товарознавець-комерсант,**
(код і назва кваліфікації)

з предметної галузі діяльності **забезпечення процесу реалізації товарів.**
(для освітньо-кваліфікаційних рівнів: молодший спеціаліст)

Фахівець підготовлений до роботи в галузі економіки за ДК 009: 2005:

Секція G Торгівля; ремонт автомобілів, побутових виробів та предметів особистого вжитку

50 Торгівля автомобілями та мотоциклами, їх технічне обслуговування та ремонт

51 Оптова торгівля і посередництво в оптовій торгівлі

52 Роздрібна торгівля; ремонт побутових виробів та предметів особистого вжитку

(найменування й код виду економічної діяльності)

Фахівець здатний виконувати зазначені професійні роботи за ДК 003:2005:

(код(и) і назва(и) професійної роботи за класифікаційним угрупованням)

- Постанова Кабінету Міністрів України від 20.06.2007 р. № 839 "Про затвердження переліку спеціальностей, за якими здійснюється підготовка фахівців у вищих навчальних закладах за освітньо-кваліфікаційним рівнем молодшого спеціаліста"²

- Національний класифікатор України: «Класифікація видів економічної діяльності» ДК 009: 2005.

- Національний класифікатор України: "Класифікатор професій" ДК 003:2005. // Видавництво "Соцінформ", – К.: 2005.

- Довідник кваліфікаційних характеристик професій працівників. Галузеві випуски. – Краматорськ: Видавництво центру продуктивності;

- Комплекс нормативних документів для розробки складових системи стандартів вищої освіти. Додаток 1 до наказу Міносвіти України від 31.07.1998 р. №285 зі змінами та доповненнями, що введені розпорядженням Міністерства освіти і науки України від 05.03.2001 р. №28-р. // Інформаційний вісник “Вища освіта”.–2003.-№ 10.-82 с.;

- Змістові частини галузевих стандартів вищої освіти підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційних рівнів молодшого спеціаліста та бакалавра щодо гуманітарної, соціально-економічної та екологічної освіти та освіти з безпеки життєдіяльності людини й охорони праці // Інструктивний лист МОН України від 19.06.2002 р. №1/9-307 / Інформаційний вісник “Вища освіта”.–2003.-№ 11.- 55 с.

3. Визначення

У цьому стандарті використано терміни та відповідні визначення, що подані у Комплексі нормативних документів для розробки складових системи стандартів вищої освіти. Додаток 1 до наказу Міносвіти України від 31.07.1998 р. №285 зі змінами та доповненнями, що введені розпорядженням Міністерства освіти і науки України від 05.03.2001 р. №28-р. // Інформаційний вісник “Вища освіта”.–2003.-№ 10.-82 с.

A

Акредитація - процедура надання вищому навчальному закладові певного типу права провадити освітню діяльність, пов'язану із здобуттям вищої освіти та кваліфікації, відповідно до вимог стандартів вищої освіти, а також до державних вимог щодо кадрового, науково-методичного та матеріально-технічного забезпечення.

Атестація (державна атестація) осіб, які закінчують вищі навчальні заклади – встановлення відповідності рівня якості отриманої ними вищої освіти вимогам стандартів вищої освіти по закінченню навчання за напрямом, спеціальністю.

B

Вид діяльності (людини) - характеристика діяльності залежно від способів і форм її здійснення.

Вид діяльності визначається станом взаємодії фахівця з узагальненим об'єктом діяльності протягом усього циклу існування об'єкта.

Валідність – комплексна характеристика психодіагностичної методики (тесту), що включає відомості щодо сфери явищ, які досліджуються, та репрезентативності діагностичної процедури стосовно до них.

Вимога – норма, правило.

Виробнича функція (трудова, службова) - сукупність обов'язків, що виконує фахівець відповідно до займаної посади і які визначаються посадовою інструкцією або кваліфікаційною характеристикою.

Розрізняють такі виробничі функції:

• **Дослідницька** - функція спрямована на збір, обробку, аналіз і систематизацію науково-технічної інформації з напрямку роботи.

• **Проектувальна (проектувально-конструкторська)** - функція спрямована на здійснення цілеспрямованої послідовності дій щодо синтезу систем або окремих їх складових, розробка документації, яка необхідна для втілення та використання об'єктів та процесів (конструювання є окремим процесом проектування, який полягає в обґрунтуванні рішень щодо принципу дії та конструкції об'єктів, розробки документації на їх виготовлення).

• **Організаційна** - функція спрямована на упорядкування структури й взаємодії складових елементів системи з метою зниження невизначеності, а також підвищення ефективності використання ресурсів і часу (окремим процесом організації діяльності можна вважати *планування* - часове впорядкування виконання робіт, тобто обґрунтування їх, послідовності, тривалості та строків виконання).

• **Управлінська** – функція спрямована на досягнення поставленої мети, забезпечення сталого функціонування і розвитку систем завдяки інформаційному обмінові (до фахівця інформаційні потоки надходять через зворотні зв'язки, до об'єкта управління - у вигляді директивних рішень).

• **Технологічна** - функція спрямована на втілення поставленої мети за відомими алгоритмами, тобто фахівець виступає як структурний елемент (ланка) певної технології.

• **Контрольна** - функція спрямована на здійснення контролю в межах своєї професійної діяльності в обсязі посадових обов'язків.

• **Прогностична** - функція, яка дозволяє на основі аналізу здійснювати прогнозування в професійній діяльності.

• **Технічна** - функція спрямована на виконання технічних робіт в професійній діяльності.

Вища освіта - рівень освіти, який здобувається особою у вищому навчальному закладі в результаті послідовного, системного та цілеспрямованого процесу засвоєння змісту навчання, який ґрунтується на повній загальній середній освіті й завершується здобуттям певної кваліфікації за підсумками державної атестації;

Вищий навчальний заклад - освітній, освітньо-науковий заклад, який заснований і діє відповідно до законодавства про освіту, реалізує відповідно до наданої ліцензії освітньо-професійні програми вищої освіти за певними освітніми та освітньо-кваліфікаційними рівнями, забезпечує навчання, виховання та професійну підготовку осіб відповідно до їх покликання, інтересів, здібностей та нормативних вимог у галузі вищої освіти, а також здійснює наукову та науково-технічну діяльність.

Г

Галузь* (в економіці) - сукупність усіх виробничих одиниць, які беруть участь переважно в однакових або подібних видах виробничої діяльності.

Галузь знань - група напрямів підготовки, споріднених за ознакою спільності узагальнених структур діяльності.

* Термін, визначення якого наведено у Національному класифікаторі України «Класифікатор видів економічної діяльності» ДК 009: 2005.

Д

Дипломний проект – кваліфікаційна робота, що призначена для об’єктивного контролю ступеня сформованості умінь вирішувати типові задачі діяльності, які, в основному, віднесені в ОКХ до проектувальної (проектно-конструкторської) та виконавської (технологічної, операторської) виробничих функцій.

Дипломна робота – кваліфікаційна робота, що призначена для об’єктивного контролю ступеня сформованості умінь вирішувати типові задачі діяльності, які, в основному, віднесені в ОКХ до організаційної, управлінської та виконавської (технологічної, операторської) виробничих функцій.

Дія – одиниця діяльності, що не розкладається на більш прості, в наслідок якої досягається конкретна усвідомлена мета.

Діяльність (діяльність людини) - динамічна система взаємодій людини із навколишнім світом, в яких вона досягає свідомо поставлених цілей, що з’являються внаслідок виникнення у неї певних потреб.

У процесі діяльності людина виступає як **суб’єкт діяльності**, а її дії спрямовані на зміни об’єкту діяльності.

Діяльність інноваційна - див. Інноваційна діяльність.

Е

Економічна діяльність* - процес поєднання дій, які приводять до отримання відповідного набору продукції чи послуг. **Вид діяльності** (вид економічної діяльності) має місце тоді, коли об’єднуються ресурси (устаткування, робоча сила, технологічні засоби, сировина та матеріали) для створення виробництва конкретної. Таким чином, вид діяльності характеризується використанням ресурсів, виробничим процесом, випуском продукції та наданням послуг.

З

Задача діяльності - потреба, що виникає в певних умовах і може бути задоволена в результаті визначеної **структури діяльності**, до якої належить:

- **предмет діяльності (праці)** – елементи навколишнього середовища, що суб’єкт має до початку своєї діяльності і які підлягають трансформації у продукт;
- **засіб діяльності (праці)** - об’єкт, що опосередковує вплив суб’єкта на предмет діяльності, або те, що, звичайно, називають “зряддям праці”, і стимули, що використовуються, наприклад, у діяльності управління;
- **процедура діяльності (праці)** - технологія (спосіб, метод) одержання бажаного продукту. Інформація про спосіб діяльності фіксується у вигляді програми або алгоритму на певних матеріальних носіях;
- **умови діяльності (праці)** - характеристика оточення суб’єкта в процесі діяльності (температура, склад повітря, рівень акустичних шумів, пристосованість приміщення до праці, меблі, а також соціальні умови, просторові та часові чинники);
- **продукт діяльності (праці)** - те, що одержано в результаті трансформації предмета в процесі діяльності.

Є три види задач діяльності:

- **професійні задачі** - задачі діяльності, що безпосередньо спрямовані на виконання завдання (завдань), що поставлено(і) перед фахівцем як професіоналом;
- **соціально-виробничі задачі** - задачі діяльності, що пов’язані з діяльністю фахівця у сфері виробничих відносин у трудовому колективі (наприклад, інтерактивне та комунікативне спілкування тощо);

- **соціально-побутові задачі** - задачі діяльності, що виникають у повсякденному житті і пов'язані з домашнім господарством, відпочинком, родинним спілкуванням, фізичним і культурним розвитком тощо і можуть впливати на якість виконання фахівцем професійних та соціально-виробничих задач.

Здатність – властивість індивіда здійснювати, виконувати, робити що-небудь, поводити себе певним чином; в тому числі психічний та фізичний стан індивіда, в якому він спроможний виконувати певний вид продуктивної діяльності.

Здібність – природній нахил до чого-небудь, талант; в тому числі особливості індивіда, що є суб'єктивними умовами успішного здійснення певного виду продуктивної діяльності.

Здібності пов'язані із загальною орієнтованістю особи, з її нахилом до тієї чи іншої діяльності.

Зміст вищої освіти - обумовлена цілями та потребами суспільства система знань, умінь і навичок, у вигляді компетенцій, що має бути сформована в процесі навчання з урахуванням перспектив розвитку суспільства, науки, техніки, технології, культури та мистецтва.

Зміст навчання - структура, зміст і обсяг навчальної інформації, засвоєння якої забезпечує особі можливість здобуття вищої освіти і певної кваліфікації. Зміст навчання поділяється на:

- **нормативну частину змісту навчання** - обов'язковий для засвоєння зміст навчання, сформований відповідно до вимог освітньо-кваліфікаційної характеристики як змістові модулі із зазначенням їх обсягу й рівня засвоєння, а також форм державної атестації;

- **вибіркову частину змісту навчання** - рекомендований для засвоєння зміст навчання, сформований як змістові модулі із зазначенням їх обсягу та форм атестації, призначений для задоволення потреб і можливостей особистості, регіональних потреб у фахівцях певної спеціалізації спеціальності, з урахуванням досягнень наукових шкіл і вищих навчальних закладів.

Змістовий модуль - система навчальних елементів, що поєднані за ознакою відповідності певному навчальному об'єктові.

Знання - результат процесу діяльності пізнання, перевірене суспільною практикою і логічно упорядковане відображення її у свідомості людини.

Знання - категорія, яка віддзеркалює зв'язок між пізнавальною й практичною діяльністю людини. Знання виявляються в системі понять, суджень, уявлень та образів, орієнтованих основ дій тощо, яка має певний обсяг і якість. Знання можливо ідентифікувати тільки за умови їх проявлення у вигляді вмінь виконувати відповідні розумові або фізичні дії.

Знання фундаментальні - знання щодо соціальних і професійних норм діяльності особи, основа її освіти та професійної підготовки.

Фундаментальні знання формують здатність особи опановувати нові знання, орієнтуватися у проблемах, що виникають, виконувати задачі діяльності, що прогнозуються. Фундаментальні знання є інваріантні у відношеннях:

- напрями підготовки до певної галузі освіти;
- спеціальності до напрямку підготовки;
- спеціалізації спеціальності до спеціальності.

I

Індивідуалізація навчання – організація процесу навчання, яка передбачає його модифікацію відповідно до потреб того, хто навчається.

Інновації - новостворені (застосовані) і (або) вдосконалені конкурентоздатні технології, продукція або послуги, а також організаційно-технічні рішення виробничого, адміністративного, комерційного або іншого характеру, що істотно поліпшують структуру та якість виробництва і (або) соціальної сфери.

Інноваційна діяльність – діяльність, що спрямована на використання і комерціалізацію результатів наукових досліджень та розробок і зумовлює випуск на ринок нових конкурентоздатних товарів і послуг.

K

Кваліфікація** - здатність виконувати завдання та обов'язки відповідної роботи.

Кваліфікація визначається рівнем освіти та спеціалізацією. Необхідний рівень освіти досягається завдяки реалізації освітніх, освітньо-професійних та освітньо-наукових програм підготовки і має в цілому відповідати колу та складності професійних завдань та обов'язків.

У документах про освіту, чи інших документах про професійну підготовку, кваліфікація визначається через професійну назву роботи за класифікацією професії.

Клас задачі діяльності - ознака рівня складності задач діяльності, що вирішуються фахівцем. Усі задачі діяльності розподіляються на три класи:

- **стереотипні задачі діяльності** - передбачають діяльність відповідно до заданого алгоритму, що характеризується однозначним набором добре відомих, раніше відібраних складних операцій і потребує використання значних масивів оперативної та раніше засвоєної інформації;

- **діагностичні задачі діяльності** - передбачають діяльність відповідно до заданого алгоритму, що містить процедуру часткового конструювання рішення із застосування раніше відібраних складних операцій і потребує використання значних масивів оперативної та раніше засвоєної інформації;

- **евристичні задачі діяльності** - передбачають діяльність за складним алгоритмом, що містить процедуру конструювання раніше не відомих рішень і потребує використання великих масивів оперативної та раніше засвоєної інформації.

Компетентність – інтегрована характеристика якостей особистості, результат підготовки випускника вузу для виконання діяльності в певних професійних та соціально-особистістних предметних областях (компетенціях), який визначається необхідним обсягом і рівнем знань та досвіду у певному виді діяльності.

Компетенція - включає знання й розуміння (теоретичне знання академічної області, здатність знати й розуміти), знання як діяти (практичне й оперативне застосування знань до конкретних ситуацій), знання як бути (цінності як невід'ємна частина способу сприйняття й життя з іншими в соціальному контексті). Предметна область у якій індивід добре обізнаний і в якій він проявляє готовність до виконання діяльності.

** Терміни, визначення яких викладені з врахуванням положень, що подані у Міжнародній стандартній класифікації занять, ДК 003: 2005 та Загальних положеннях Довідника кваліфікаційних характеристик професій працівників, відповідно до цілей цього стандарту.

Контроль якості вищої освіти - система заходів, які здійснює третя сторона з метою перевірки характеристик якостей особистості випускника вищого навчального закладу, та їх порівняння з установленими вимогами й визначення відповідності кінцевим цілям вищої освіти.

Кредит (національний кредит в системі вищої освіти України) – обсяг навчального матеріалу, який з урахуванням терміну засвоєння студентами окремих навчальних елементів (відповідно до психофізіологічних норм засвоєння при використанні оптимальних форм, методів і засобів навчання та контролю) може бути засвоєний за 54 години навчального часу (сума годин аудиторної й самостійної роботи студента за тиждень).

Кредит ECTS (заліковий кредит) – одиниця Європейської кредитно-трансферної та акумулюючої системи (36 академічних годин), яка визначає навчальне навантаження необхідне для засвоєння змістових модулів

Л

Лицензування - процедура визнання спроможності вищого навчального закладу певного типу розпочати освітню діяльність, пов'язану із здобуттям вищої освіти та кваліфікації, відповідно до вимог стандартів вищої освіти, а також до державних вимог щодо кадрового, науково-методичного та матеріально-технічного забезпечення.

Н

Навичка – уміння, що внаслідок численних повторень стають автоматичними і виконуються без свідомого контролю.

Навчальна дисципліна (у вищому навчальному закладі) - педагогічно адаптована система понять про явища, закономірності, закони, теорії, методи тощо будь-якої галузі діяльності (або сукупності різних галузей діяльності) із визначенням потрібного рівня сформованості у тих, хто навчається, певної сукупності умінь і навичок.

Навчальний елемент (дидактична одиниця) - мінімальна доза навчальної інформації, що зберігає властивості навчального об'єкта.

Навчальний об'єкт - навчальна інформація певного обсягу, що має самостійну логічну структуру та зміст, і дає змогу оперувати цією інформацією у процесі розумової діяльності.

Навчальний план – складова стандартів вищої освіти вищих навчальних закладів, яка розробляється на основі освітньо-професійної програми та структурно-логічної схеми підготовки і визначає графік навчального процесу, перелік, послідовність та час вивчення навчальних дисциплін (практик), види навчальних занять та терміни їх проведення, а також форми проведення підсумкового контролю.

Надійність - характеристика методики (тесту), яка віддзеркалює точність психодіагностичних вимірів, а також стійкість результатів тесту до впливу сторонніх випадкових чинників.

Напрямок підготовки за професійним спрямуванням у вищій освіті - група спеціальностей зі спорідненим змістом вищої освіти та професійної підготовки.

Норма – сукупність формальних і неформальних вимог, що регулюють певні дії та поведінку суб'єктів системи вищої освіти та учасників освітянського процесу.

Норматив – розрахункова величина витрат освітянських ресурсів, що характеризує оптимальний стан освітянського процесу.

Нормативний термін навчання - термін навчання за денною (очною) формою, необхідний для засвоєння особою нормативної та вибіркової частин змісту навчання і встановлений стандартом вищої освіти.

О

Об'єкт діяльності - процеси, або(та) явища, або(та) матеріальні об'єкти, на які спрямована діяльність суб'єкта діяльності (наприклад, двигун внутрішнього згоряння, організаційно-економічна система, технологія галузі тощо). **Узагальнений об'єкт діяльності** фахівця з вищою освітою – загальна назва природних чи штучних систем, на зміну властивостей яких спрямована діяльність суб'єкта. Певні етапи циклу існування систем (об'єктів діяльності) визначають типи діяльності фахівців.

Орієнтовна основа дії - система уявлень людини про мету, план та засоби виконання дії.

Освітній рівень вищої освіти - характеристика вищої освіти за ознаками ступеня сформованості інтелектуальних якостей особи, достатніх для здобуття кваліфікації, яка відповідає певному освітньо-кваліфікаційному рівню;

Освітні рівні:

- **Неповна вища освіта** - освітній рівень вищої освіти особи, який характеризує сформованість її інтелектуальних якостей, що визначають розвиток особи як особистості і є достатніми для здобуття нею кваліфікацій за освітньо-кваліфікаційним рівнем молодшого спеціаліста.

- **Базова вища освіта** - освітній рівень вищої освіти особи, який характеризує сформованість її інтелектуальних якостей, що визначають розвиток особи як особистості і є достатніми для здобуття нею кваліфікацій за освітньо-кваліфікаційним рівнем бакалавра.

- **Повна вища освіта** - освітній рівень вищої освіти особи, який характеризує сформованість її інтелектуальних якостей, що визначають розвиток особи як особистості і є достатніми для здобуття нею кваліфікацій за освітньо-кваліфікаційним рівнем спеціаліста або магістра.

Освітньо-кваліфікаційний рівень вищої освіти - характеристика вищої освіти за ознаками ступеня сформованості знань, умінь та навичок особи, що забезпечують її здатність виконувати завдання та обов'язки (роботи) певного рівня професійної діяльності

Освітньо-кваліфікаційні рівні:

- **Молодший спеціаліст** - освітньо-кваліфікаційний рівень вищої освіти особи, яка на основі повної загальної середньої освіти здобула неповну вищу освіту, спеціальні уміння та знання, достатні для здійснення виробничих функцій певного рівня професійної діяльності, що передбачені для первинних посад у певному виді економічної діяльності. Особам, які завершили навчання в акредитованому вищому професійному училищі, центрі професійно-технічної освіти, може присвоюватись освітньо-кваліфікаційний рівень молодшого спеціаліста за відповідним напрямом (спеціальністю), з якого також здійснюється підготовка робітників високого рівня кваліфікації. Особи, які мають базову загальну середню освіту, можуть одночасно навчатися за освітньо-професійною програмою підготовки молодшого спеціаліста і здобувати повну загальну середню освіту.

- **Бакалавр** - освітньо-кваліфікаційний рівень вищої освіти особи, яка на основі повної загальної середньої освіти, або неповної вищої освіти здобула базову вищу освіту, фундаментальні і спеціальні уміння та знання щодо узагальненого об'єкта праці (діяльності), достатні для виконання завдань та обов'язків (робіт) певного рівня професійної діяльності, що передбачені для первинних посад у певному виді економічної діяльності. Підготовка фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавра може здійснюватися на основі освітньо-кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста. Особи, які в період навчання за освітньо-професійною програмою підготовки бакалавра у вищих навчальних закладах другого - четвертого рівнів акредитації припинили подальше навчання, мають право за індивідуальною програмою здобути освітньо-кваліфікаційний рівень молодшого спеціаліста за однією із спеціальностей, відповідних напряму підготовки бакалавра, у тому самому або іншому акредитованому вищому навчальному закладі.

- **Спеціаліст** - освітньо-кваліфікаційний рівень вищої освіти особи, яка на основі освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавра здобула повну вищу освіту, спеціальні уміння та знання, достатні для виконання завдань та обов'язків (робіт) певного рівня професійної діяльності, що передбачені для первинних посад у певному виді економічної діяльності.

- **Магістр** - освітньо-кваліфікаційний рівень вищої освіти особи, яка на основі освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавра здобула повну вищу освіту, спеціальні уміння та знання, достатні для виконання професійних завдань та обов'язків (робіт) інноваційного характеру певного рівня професійної діяльності, що передбачені для первинних посад у певному виді економічної діяльності. Підготовка фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня магістра може здійснюватися на основі освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста. Особи, які в період навчання за освітньо-професійною програмою підготовки магістра припинили подальше навчання, мають право за індивідуальною програмою здобути освітньо-кваліфікаційний рівень спеціаліста за такою ж або спорідненою спеціальністю у тому самому або іншому акредитованому вищому навчальному закладі.

Освітня діяльність – діяльність, пов'язана з наданням послуг для здобуття вищої освіти, з видачею відповідного документа.

Освітня технологія – див. *Технологія освіти*.

II

Первинна посада - посада, що не потребує від випускників навчального закладу попереднього досвіду професійної практичної діяльності.

Проблема - ситуація під час діяльності, яка містить суперечності наукового, організаційного або іншого характеру і являє собою перешкоди, що виникають при досягненні суб'єктом цілеспрямованого результату своєї діяльності.

Показник якості вищої освіти - кількісна характеристика якості особистості випускника вищого навчального закладу, що розглядається стосовно до певних умов його навчання та сфери майбутньої соціальної діяльності.

Професія** - набір робіт, які характеризуються заданим рівнем збігу основних завдань та обов'язків, що виконуються чи мають бути виконані працівником.

Професія вимагає від працівника визначеного кола знань та умінь.

Професійна підготовка – здобуття кваліфікації за відповідним напрямом підготовки або спеціальністю.

P

Рівень професійної діяльності – характеристика професійної діяльності за ознаками певної сукупності професійних завдань та обов'язків (робіт), що виконує працівник. У сфері праці розрізняють такі рівні професійної діяльності:

- ***стереотипний рівень (рівень використання)*** - уміння використовувати налагоджену систему (об'єкт діяльності) під час виконання конкретних задач діяльності, та знання призначення об'єкта і його основних (характерних) властивостей;

- ***операторський рівень*** - уміння готувати (налагоджувати) систему і керувати нею під час виконання конкретних задач діяльності та знання принципу (основних особливостей) побудови й принципу дії системи на структурно-функціональному рівні;

- ***експлуатаційний рівень*** - уміння під час виконання конкретних задач діяльності тестувати та аналізувати роботу системи з метою виявлення та усунення пошкоджень і знання методів аналізу функціонування системи та методів аналізу, пошуку та усунення пошкоджень;

- ***технологічний рівень*** - уміння під час виконання конкретних задач діяльності здійснювати розробку систем, що відповідають заданим характеристикам (властивостям), і знання методів синтезу та технологій розробки систем та способів їх моделювання;

- ***дослідницький рівень*** - уміння проводити дослідження систем із метою перевірки їх відповідності заданим властивостям, уміння вибирати з множини систему, що дозволяє найбільш ефективно вирішувати задачі діяльності, знання методики дослідження систем та методів оцінки ефективності їх застосування під час вирішення конкретних задач діяльності.

Рівень якості вищої освіти - відносна характеристика якості вищої освіти, що ґрунтується на порівнянні значень показників якості, отриманих на підставі діагностичних іспитів випускників вищого навчального закладу, із критеріально-орієнтованим еталоном, що репрезентується стандартом вищої освіти.

Робота** - певні завдання та обов'язки, які виконуються чи мають бути виконані однією особою (працівником). Робота є статистичною одиницею, що класифікується відповідно до кваліфікації, необхідної для її виконання.

C

Сертифікація фахівця - процедура визначення відповідності професійно важливих властивостей фахівця, його компетенції тощо вимогам, що надані у нормативних документах, в яких відображені вимоги до його кваліфікації.

Система вищої освіти - це сукупність взаємодіючих: послідовних стандартів вищої освіти;

- вищих навчальних закладів усіх форм власності;
- інших юридичних осіб, що надають освітні послуги у галузі вищої освіти;
- органів, які здійснюють управління у галузі вищої освіти.

Спеціальність - категорія, що характеризує:

- у сфері праці - особливості спрямованості й специфіку роботи в межах професії (зміст задач професійної діяльності, що відповідають кваліфікації).

- у сфері освіти - спрямованість і зміст навчання при підготовці фахівця (визначається через узагальнений об'єкт діяльності або виробничу функцію та предмет діяльності фахівця і відображає, насамперед, вид його діяльності й сферу застосування його праці).

Спеціальність у сфері освіти є адекватним відображенням наявної у сфері праці спеціальності (кваліфікації).

Навчання за спеціальністю освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавра, або спеціаліста, або магістра передбачає вивчення узагальненого об'єкта діяльності фахівця, виробничих функцій та типових складових структури професійної діяльності таких, що задовольняють вимоги сфери праці до спеціальності.

Навчання за спеціальністю освітньо-кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста передбачає вивчення виробничих функцій та типових складових структури професійної діяльності.

Спеціалізація за спеціальністю - категорія, що характеризує відмінності окремих задач діяльності фахівця за ознаками різниці засобів, або(та) продуктів, або(та) умов діяльності в межах спеціальності. Спеціалізація пов'язана як з необхідною галуззю знань, використовуваними інструментами чи устаткуванням, так і з продукцією, яка виробляється, або надаваними послугами і відповідає певною мірою деталізованому колу професійних завдань та обов'язків.

Стандарти вищої освіти (система стандартів вищої освіти) - сукупність норм, що визначають зміст вищої освіти, зміст навчання, засоби діагностики якості вищої освіти та нормативний термін навчання.

Стандарти вищої освіти є основою оцінки освітнього та освітньо-кваліфікаційного рівня громадян незалежно від форм здобуття вищої освіти. Відповідність освітніх послуг стандартам вищої освіти визначає якість освітньої та наукової діяльності вищих навчальних закладів.

Систему стандартів вищої освіти складають державний стандарт вищої освіти, галузеві стандарти вищої освіти та стандарти вищої освіти вищих навчальних закладів.

Структурно-логічна схема підготовки - наукове й методичне обґрунтування процесу реалізації освітньо-професійної програми підготовки.

Структурно-логічна схема підготовки надається у вигляді мережі міждисциплінарних зв'язків за напрямом підготовки або спеціальністю і діє на протязі усього терміну реалізації відповідної освітньо-професійної програми підготовки.

T

Тест - стандартизована психодіагностична методика, яка призначена для встановлення кількісних і якісних індивідуально-психологічних відмінностей. У психологічній діагностиці - стандартизований, часто обмежений у часі іспит.

Тест досягнень - тип психодіагностичних методик, що спрямовані на оцінювання досягнення рівня сформованості певної компетенції.

Тести критеріально-орієнтовані - типи тестів, що призначені для визначення рівня індивідуальних досягнень щодо певного критерію на основі логіко-функціонального аналізу змісту завдань. Як критерій (або об'єктивний еталон), звичайно, розглядаються конкретні знання, уміння, навички, що необхідні для успішного виконання тієї чи іншої задачі діяльності.

Тест ситуаційний – критеріально-орієнтований тест досягнень, який складається з цілеспрямованого набору тестових завдань, призначених для оцінювання рівня сформованості знань щодо орієнтованих основ дій, які є адекватними діяльності вирішення проблемних ситуацій, що властиві майбутній діяльності (соціальной, виробничій) випускників вищих навчальних закладів.

Технологія навчання – сукупність форм, методів, прийомів та засобів передавання соціального та(або) професійного досвіду у процесі навчання.

Технологія освіти – процес та результат створення (проектування) адекватної потреби і можливостям особи та суспільства системи соціалізації, особистісного та професійного розвитку людини в закладі освіти, що складається з спеціальним чином сконструйованих відповідно до заданої мети методологічних, дидактичних, психологічних, інтелектуальних, інформаційних та практичних дій, операцій, прийомів, кроків, які гарантують досягнення цілей, що визначені учасниками освітянського процесу, та свободу їх усвідомленого вибору.

Тип діяльності - характеристика професійної діяльності залежно від способів і форм її здійснення. Визначається станом взаємодії фахівця з об'єктом діяльності - системою, що характеризується однаковою узагальненою метою (продуктом) діяльності.

Типова задача діяльності - узагальнена задача діяльності, що є характерною для більшості виробничих або соціальних ситуацій і не містить конкретних даних, а отже, не має конкретного вирішення (можуть бути визначені тільки шляхи вирішення).

У

Уміння - здатність людини виконувати певні дії на основі відповідних знань та навичок Системи умінь різних видів формують відповідні компетенції. Уміння поділяються за видами.

- **Предметно-практичні** - уміння виконувати дії щодо переміщення об'єктів у просторі, зміни їх форми тощо. Головну роль у регулюванні предметно-практичних дій виконують перцептивні образи, що відображають просторові, фізичні та інші властивості предметів і забезпечують керування робочими рухами відповідно до властивостей об'єкта та завдань діяльності.

- **Предметно-розумові** - уміння щодо виконання операцій з розумовими образами предметів. Ці дії вимагають наявності розвиненої системи уявлень і здатність до розумових дій (наприклад, аналіз, класифікація, узагальнення, порівняння тощо).

- **Знаково-практичні** - уміння щодо виконання операцій зі знаками та знаковими системами. Прикладами цих дій є письмо, прокладання курсу по карті, одержання інформації від пристроїв тощо.

- **Знаково-розумові** - уміння щодо розумового виконання операцій зі знаками та знаковими системами. Наприклад, дії, що є необхідні для виконання логічних та розрахункових операцій. Ці дії дозволяють вирішувати широке коло задач в узагальненому вигляді.

Ц

Цикл існування об'єкта діяльності - період, протягом якого існує об'єкт діяльності фахівця від "зародження" (проектування) до його ліквідації. Період існування об'єкта діяльності ділиться на окремі етапи:

- *проектування*, протягом якого вирішуються питання щодо конструкції або змісту;
- *створення*;
- *експлуатація*, протягом якої об'єкт використовується за призначенням;
- *відновлення* (ремонт, удосконалення тощо), яке пов'язане з відновленням властивостей, якостей, підвищенням продуктивності, інших ознак;
- *утилізація та ліквідація*.

Кожний етап існування об'єкта діяльності фахівця має свої ознаки, що визначаються спільністю (за продуктом) типових задач діяльності, пов'язаних безпосередньо з об'єктом, та відмінністю типових задач від задач іншого етапу.

Цикл підготовки - сукупність складових змісту освітньої або професійної підготовки (змістових модулів, блоків змістових модулів), що поєднані за ознаками приналежності їх змісту до спільного освітнього або професійного напрямку.

Я

Якість вищої освіти - сукупність якостей особи з вищою освітою, що відображає її професійну компетентність, ціннісну орієнтацію, соціальну спрямованість і обумовлене здатність задовольняти як особисті духовні і матеріальні потреби, так і потреби суспільства.

Якість вищої освіти випускників вищого навчального закладу також відображає здатність:

- задовольняти відповідно до соціальних норм суспільні вимоги до виконання майбутніх соціально-професійних ролей;
- відповідати за свої соціально важливі рішення;
- задовольняти прагнення соціального статусу та престижу.

Якість освітньої діяльності – сукупність характеристик системи вищої освіти та її складових, яка визначає її здатність задовольняти встановлені і передбачені потреби окремої особи або(та) суспільства.

Якість особистості випускника вищого навчального закладу - цілісна сукупність характеристик особистості, що визначає зміст соціально значущих і професійно важливих властивостей особи, яка закінчує вищий навчальний заклад і проявляється у вигляді рівня сформованості системи компетенцій.

4. Позначення і скорочення

У даному стандарті застосовуються такі скорочення назв:

а) види типових задач діяльності:

ПФ – професійна,
СВ – соціально-виробнича,
СП – соціально-побутова;

б) класи задач діяльності:

С – стереотипна,
Д – діагностична,
Е – евристична;

в) види уміння:

ПП – предметно-практичне,
ПР – предметно-розумове,
ЗП – знаково-практичне,
ЗР – знаково-розумове;

г) рівні сформованості уміння:

О – здатність виконувати дію, спираючись на матеріальні носії інформації щодо неї,
Р – здатність виконувати дію, спираючись на постійний розумовий контроль без допомоги матеріальних носіїв інформації,
Н – здатність виконувати дію автоматично, на рівні навички;

д) компетенції:

КСО – соціально-особистісні,
КЗН – загально-наукові,
КІ – інструментальні,
КЗП – загально-професійні,
КСП – спеціалізовано-професійні.

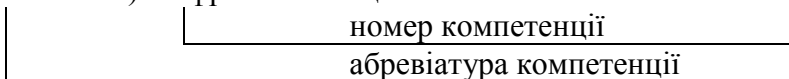
5. Компетенції щодо вирішення проблем і задач соціальної діяльності, інструментальних і загально-наукових задач, та умінь що забезпечують наявність цих компетенцій.

5.1 Загальні вимоги до властивостей і якостей випускників вищого навчального закладу як соціальних особистостей подаються у вигляді переліків компетенцій щодо вирішення певних проблем і задач соціальної діяльності, інструментальних, загально-наукових і професійних компетенцій та системи умінь, що забезпечують наявність цих компетенцій, що визначені у таблиці Додатку А

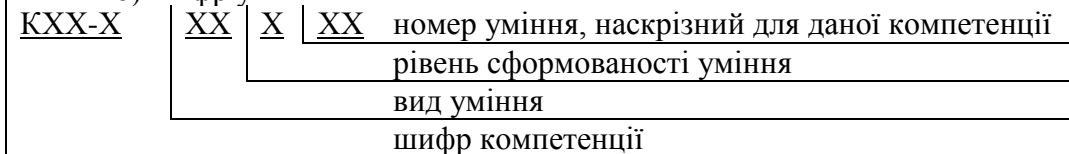
5.2 Вищі навчальні заклади готують випускників як соціальних особистостей, здатних вирішувати певні проблеми і задачі діяльності за умови оволодіння системою умінь та компетенцій, що визначені у таблиці Додатка В.

Примітка. У таблиці Додатка Б аббревіатури компетенцій та шифри умінь наведені за структурами:

а) шифр компетенції



б) шифр уміння



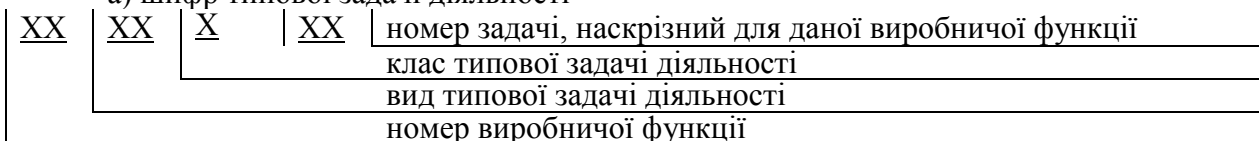
6 Виробничі функції, типові задачі діяльності та компетенції щодо вирішення типових задач професійної діяльності.

6.1 Відповідно до посад, що можуть займати випускники вищого навчального закладу, вони придатні до виконання виробничих функцій (здійснення певних типів діяльності) та типових для даної функції задач професійної діяльності. Кожній типовій задачі відповідає компетенція, яка формується системою умінь щодо вирішення цієї задачі діяльності.

6.2 Вищі навчальні заклади забезпечують опанування (досягнення) випускниками системи умінь та набуття відповідних компетенцій, які дозволять вирішувати типові задачі діяльності під час здійснення певних виробничих функцій, що визначені у таблиці Додатка В.

Примітка. У графі 3 і графі 5 таблиці Додатка Б шифри типових задач діяльності та умінь наведені за структурами:

а) шифр типової задачі діяльності



б) шифр уміння			
XX.X.XX	XX	X	XX
			номер уміння задачі, наскрізний для даної виробничої функції
			рівень сформованості уміння
			вид уміння
			шифр типової задачі діяльності

7 Попередній освітній або (та) освітньо-кваліфікаційний рівень і вимоги до професійного відбору абітурієнтів.

7.1 Попередній рівень освіти або(та) професійної підготовки:

повна загальна середня освіта або кваліфікований робітник

(освітній або(та) освітньо-кваліфікаційний рівень)

7.2 Абітурієнти повинні мати державний документ про освіту або(та) професійну підготовку встановленого зразка.

8. Вимоги до державної атестації осіб, які навчаються у вищих навчальних закладах

8.1 Державна атестація осіб, які навчаються у вищих навчальних закладах, проводиться на основі аналізу успішності навчання, оцінювання якості вирішення випускниками задач діяльності, що передбачені даною ОКХ, та рівня сформованості компетенцій вирішувати задачі діяльності, які можуть виникнути.

8.2 Нормативна форма державної атестації встановлюється в ГСВОУ _____-0_ “Галузевий стандарт вищої освіти України. Освітньо-професійна програма підготовки”.

9 Вимоги до системи освіти та професійної підготовки.

Вищі навчальні заклади усіх форм власності повинні гарантувати якість підготовки своїх випускників не нижче рівня, встановленого цією освітньо-кваліфікаційною характеристикою.

Додаток А

Таблиця - Соціально-особистісні, інструментальні та загально-наукові та професійні компетенції

Компетенція	Шифр компетенції
1	2
Компетенції соціально-особистісні	
КСО	
Розуміння та сприйняття етичних норм поведінки відносно інших людей і природи (принципи біоетики)	КСО-01
Розуміння необхідності та дотримання норм здорового способу життя;	КСО-02
Здатність учитися	КСО-03
Здатність до критики й самокритики	КСО-04
Креативність, здатність до системного мислення	КСО-05
Адаптивність і комунікабельність	КСО-06
Наполегливість у досягненні мети	КСО-07
Турбота про якість виконуваної роботи	КСО-08
Толерантність	КСО-09
Екологічна грамотність	КСО-10
Компетенції загальнонаукові	
КЗН	
Базові уявлення про основи загальної й прикладної екології, принципи оптимального природокористування й розуміння соціальних і екологічних наслідків своєї професійної діяльності, планування і реалізації відповідних заходів	КЗН-01
Базові уявлення про екологічні проблеми ринкових відносин та факторів впливу на розвиток ринку товарів народного споживання й охорону навколишнього природного середовища	КЗН-02
Базові уявлення про використання комп'ютерної техніки та виконання операцій в процесі торговельної діяльності з використанням сучасних комп'ютерних технологій	КЗН-03
Базові знання правових основ і законодавства України в галузі охорони праці і безпеки життєдіяльності	КЗН-04
Базові уявлення про основи психології та етичні взаємовідносини учасників торговельно-технологічного процесу суб'єктів підприємницької діяльності	КЗН-05
Базові знання основ ділового спілкування, ведення ділового протоколу та психологічних процесів й індивідуально психологічних особливостей особистості	КЗН-06
Базові знання в галузі торгівлі, необхідні для здійснення підприємницької діяльності в конкурентному середовищі	КЗН-07
Базові уявлення про конкурентоспроможність товарів та систему показників, що їх характеризують, етапи розробки нових товарів з урахуванням потреб споживачів та життєвий цикл товару	КЗН-08
1	2
Компетенції інструментальні	
КІ	
Здатність до письмової й усної комунікації рідною мовою	КІ-1
Знання іншої мови (мов)	КІ-2
Навички роботи з комп'ютером	КІ-3
Навички управління інформацією	КІ-4

1	2
Професійні компетенції	
<i>Загальнопрофесійні</i>	КЗП
Базові уявлення про основні закономірності й сучасні досягнення в основах теорії та методології торговельної діяльності	КЗП-01
Базові уявлення про нормативні, довідкові матеріали та державні стандарти з питань стандартизації, метрології і сертифікації	КЗП-02
Базові знання щодо наукових основ формування системного підходу до пізнання товару, принципів, методів теоретичного товарознавства, закономірностей формування споживчих властивостей, якості й асортименту товарів народного споживання	КЗП-03
Базові уявлення про різноманітність об'єктів комерційної та підприємницької діяльності	КЗП-04
Базові знання про різноманітність товарознавчої діяльності та основні її принципи	КЗП-05
Базові уявлення про науково-теоретичні основи комерційної діяльності на ринку товарів і послуг	КЗП-06
Базові знання з теоретичних основ товарознавства та перспективи, для освоєння загальнопрофесійних дисциплін	КЗП-07
Базові уявлення про основні принципи ринкової економіки, маркетингового середовища підприємства, ринкової інфраструктури	КЗП-08
Базові знання щодо захисту прав торговельної і підприємницької діяльності відповідно до чинного законодавства України	КЗП-09
Базові знання нормативно-правової бази з організації і технології торговельних процесів підприємств торгівлі, схем організації і планування операцій торговельно-технологічного процесу на роздрібних і оптових підприємствах торгівлі	КЗП-10
Базові знання про комплекс маркетингу, його суть, методи управління, функції та принципи логістики	КЗП-11
Базові знання в галузі підприємництва і управлінської діяльності для координування взаємозв'язків між суб'єктами ринкових відносин; ефективного управління підприємства, вибору раціональних методів та прийняття управлінських рішень	КЗП-12
Базові знання про основні методи і принципи планування торговельно-комерційних процесів та операцій, пов'язаних з торгово-грошовим обміном та здійсненням купівлі-продажу товарів та послуг і отримання прибутку	КЗП-13
Базові уявлення про основні закономірності розвитку в галузі економіки й підприємництва, державне регулювання діяльності підприємства та проблеми управління їх господарсько-фінансовою діяльністю	КЗП-14
Базові уявлення стосовно сутності бізнесу та підприємництва, видів підприємницької діяльності, основних форм державного регулювання, організації власної справи та аналізу діяльності підприємств бізнесу	КЗП-15
Базові уявлення про формування фінансових ресурсів підприємств, загальноприйняті принципи фінансів, взаємовідносини підприємств із фінансовими органами, фінансові процедури та фінансову звітність	КЗП-16

1	2
Базові знання споживчих властивостей й харчової цінності товарів. Їх асортименту стосовно якісних показників та товарознавчої характеристики продовольчих товарів та їх ідентифікації	КЗП-17
Базові знання щодо формування і збереження споживчих властивостей непродовольчих товарів протягом життєвого циклу, їх асортименту, якості, маркування, пакування, зберігання та догляду за ними	КЗП-18
Базові уявлення про облік господарських операцій діяльності торговельних підприємств різних форм власності; бухгалтерського балансу відповідно до національних стандартів бухгалтерського обліку і документації	КЗП-19
Базові знання у галузі торговельної техніки, правила користування нею, норм оснащення торговельних підприємств різними типами обладнання	КЗП-20
Базові уявлення про рекламні засоби, ефективне їх застосування та планування, організацію, проведення рекламних заходів	КЗП-21
Спеціалізовано-професійні	КСП
Застосування професійно-профільованих знань в технологічних та організаційних аспектах процесу торгівлі та послуг	КСП-01
Використовування законодавчих актів, державних стандартів та нормативних документів для практичного виконання робіт з комерційної діяльності на ринку товарів і послуг	КСП-02
Використовування теоретичних знань та практичних навичок з історії розвитку та методології товарознавства	КСП-03
Використовування професійно-профільованих знань та практичних навичок з товарознавства продовольчих і непродовольчих товарів для практичного застосування в торговельній діяльності	КСП-04
Використовування професійно-профільованих знань та практичних навичок з технології торговельних процесів для практичного застосування в торговельній діяльності	КСП-05
Використовування професійно-профільованих знань та практичних навичок з визначення форми ринкової інфраструктури та маркетингового середовища	КСП-06
Використовування теоретичних знань та практичних навичок з організації та функціонування підприємств бізнесу	КСП-07
Використовування теоретичних знань та практичних умінь в управлінні фінансами підприємств	КСП-08
Використовування професійно-профільованих знань і практичних навичок в управлінні організаційно-технологічними процесами торговельно-підприємницької діяльності	КСП-09
Здатність використовувати психологічні аспекти у чуттєво-емоційному сприйнятті торговельно-підприємницької діяльності	КСП-10
Використовування професійно-профільованих знань щодо розвитку тенденцій на сучасному ринку товарів і послуг	КСП-11
Використовування професійно-профільованих знань і практичних навичок щодо застосування обладнання, устаткування і матеріалів для організації торговельно-підприємницьких процесів	КСП-12
Використовування професійно-профільованих знань й умінь в практичному застосуванні комп'ютерних технологій в галузі торговельно-підприємницької діяльності	КСП-13
Здатність застосування сучасних технологій обліку і аналізу результатів торговельно-підприємницької діяльності	КСП-14

1	2
Використовування знань, умінь і навичок змісту в процесі рішення практичних завдань з підготовки і проведення рекламних заходів	КСП-15
Використовування професійно-профільованих знань і навичок з оформлення документації на всіх етапах торговельно-підприємницької діяльності	КСП-16
Здатність пов'язувати стратегію і тактику маркетингової діяльності підприємства, застосовувати функції управління та формувати умови прийняття рішень у конкретних ситуаціях й організувати їх виконання	КСП-17
Здатність до формування пропозицій щодо прийняття управлінських рішень в галузі товарної цінової розподільної та комунікаційної політики й аналізувати результати підприємницької діяльності	КСП-18
Здатність до формування пропозицій щодо ефективної системи управління господарчими процесами та прийняття рішень стосовно підвищення конкурентоспроможності суб'єкта підприємницької діяльності	КСП-19
Здатність володіти методами спостереження, ідентифікації, класифікації й аналізу та оцінки стану об'єктів торговельно-підприємницької діяльності	КСП-20
Здатність щодо планування організації інформаційно-рекламної діяльності й використання ресурсного потенціалу для розвитку підприємств торгівлі і бізнесу	КСП-21
Здатність володіти навичками ділових комунікацій у торговельній та підприємницькій діяльності й роботи в команді (колективі)	КСП-22
Здатність до формування пропозицій щодо застосування сучасних методів управління діяльністю підприємств торгівлі і бізнесу в ринкових умовах	КСП-23
Здатність практичного й оперативного застосування знань і умінь до конкретних професійних ситуацій в торговельно-підприємницькій діяльності	КСП-24
Здатність формувати економічні, організаційно-розподільчі, соціально-психологічні методи в управлінні технологічними процесами й шляхи забезпечення потреб та ефективного використання природних, науково-виробничих і людських ресурсів	КСП-25

Додаток Б

Таблиця - Виробничі функції, типові задачі діяльності та компетенції, якими повинні володіти випускники вищого навчального закладу

Зміст виробничої функції	Назва типової задачі діяльності	Шифр типової задачі діяльності	Зміст уміння	Шифр уміння	Шифр компетенції	
1	2	3	4	5	6	
1. Аналітична	Комплексне дослідження ринку	1.ПФ.Д.01	Виходячи із ситуації, що склалася на ринку товарів і послуг, вміти:			
			Аналізувати стан ринку і визначати можливості підприємства на ньому	ПФ.Д.01.ПП.О.01	КСП-23	
			Аналізувати ефективність використання і можливість впровадження ефективних форм і методів продажу товарів та послуг	ПФ.Д.01.ПР.О.02	КЗП-14	
			Аналізувати показники культури торгівлі, чинники, що впливають на їх рівень	ПФ.Д.01.ПР.О.03	КЗП-14	
	Визначення ефективності роботи підприємства	1.ПФ.Д.02	Виходячи з конкретних умов діяльності підприємства та на підставі статистичної і фінансової звітності вміти:			
			Здійснювати загальний аналіз та аналіз окремих показників фінансової і господарської діяльності підприємства	ПФ.Д.02.ПР.О.04	КЗП-16	
			Аналізувати причини змін результатів діяльності підприємства	ПФ.Д.02.ЗР.О.05	КЗП-16 КСП-08	
			Аналізувати динаміку результатів діяльності підприємства й робити висновки	ПФ.Д.02.ПР.О.06	КЗП-16 КСП-08	
	Ідентифікація товарів і тари	1.ПФ.Д.03	Використовуючи нормативні документи й інформацію про кон'юнктуру ринку, вміти:			
			Проводити ідентифікацію продовольчих і непродовольчих товарів і тари, що пропонується товаропостачальниками	ПФ.Д.03.ПР.О.07	КСП-20	

1	2	3	4	5	6
			Розпізнавати штриховий код товару	ПФ.Д.03.ПР.О.08	КЗП-17 КЗП-18 КСП-20
			Оцінювати споживні властивості та визначати конкурентоспроможність товарів і послуг	ПФ.Д.03.ПР.О.09	КЗН-08 КСП-04
	Визначення етапів життєвого циклу товарів	1.ПФ.Д.04	На підставі інформації про стан кон'юнктури ринку та конкурентоспроможності товарів вміти:		
			Визначати й аналізувати етапи життєвого циклу товару	ПФ.Д.04.ПР.Р.10	КЗН-08
	Оцінка якості товарів	1.ПФ.Д.05	Користуючись нормативними документами з питань стандартизації, метрології і сертифікації, вміти:		
			Проводити аналіз і оцінку якості продовольчих товарів за показниками	ПФ.Д.05.ПР.О.11	КЗП-17 КСП-02
			Проводити аналіз і оцінку якості непродовольчих товарів за показниками	ПФ.Д.05.ПР.О.12	КЗП-18 КСП-02
	Аналіз продажу товарів	1.ПФ.Д.06	Використовуючи нормативні документи та статистичні дані, вміти:		
			Аналізувати роздрібний товарооборот і товарні запаси в загальному обсязі і в асортиментній структурі	ПФ.Д.06.ПР.О.13	КЗП-19 КСП-14
	3. Організаційна	Організація руху товарів, тари	3.ПФ.С.01	Враховуючи умови укладених договорів, угод і контрактів та умови діяльності підприємства, вміти:	
Організовувати господарські зв'язки, укладати договори перевезення, виходячи з потреб підприємства і ситуації, що склалася на ринку				ПФ.С.01.ЗП.Р.01	КЗП-01 КЗП-04 КЗП-06
Організовувати раціональне товаропостачання торговельної мережі				ПФ.С.01.ЗП.О.02	КЗП-06 КЗП-10
Організація приймання товарів і тари		3.ПФ.С.02	Використовуючи нормативні та супровідні документи, вміти організувати приймання товарів і тари за кількістю та якістю	ПФ.С.02.ПП.О.03	КСП-04 КЗП-10

1	2	3	4	5	6
	Організація розвантаження і внутрішнього транспортування товарів	3.ПФ.С.03	Використовуючи чинні нормативні документи і виходячи з реальних умов з урахуванням норм та вимог охорони праці, вміти:		
			Організовувати розвантаження транспортних засобів	ПФ.С.03.ПП.О.04	КЗН-04 КЗП-10
			Організовувати переміщення товарів у місця зберігання	ПФ.С.03.ПП.О.05	КСП-01 КЗП-10
	Організація зберігання товарів	3.ПФ.С.04	Із урахуванням вимог стандартів, технології торгівлі, споживчих властивостей вміти:		
			Організовувати зберігання та догляд за товарами	ПФ.С.04.ПП.О.06	КЗП-02 КЗП-10
			Розробляти і впроваджувати заходи щодо нормалізації товарних запасів на підприємстві на підставі даних аналізу ситуації, що склалася	ПФ.С.04.ПП.О.07	КЗП-06 КСП-19
Організація підготовки товарів до продажу, їх розміщення та викладки	3.ПФ.С.05	Враховуючи споживні властивості товарів й чинники, що їх формують, та використовуючи нормативні документи, вміти:			
		Організовувати підготовку товарів до продажу	ПФ.С.05.ПР.О.08	КЗП-10	
		Організовувати розміщення і викладку товарів	ПФ.С.05.ПП.Р.09	КЗП-10	
		Впроваджувати нові технології організації робочого місця працівників підприємства	ПФ.С.05.ПП.О.10	КЗП-10 КСП-01	

1	2	3	4	5	6
	Організація продажу товарів за різними формами	3.ПФ.С.06	Враховуючи вимоги технології торгівлі, використовуючи дані аналізу діяльності підприємства та виходячи з аналізу ситуації, що склалася на підприємстві, вміти:		
			Організовувати торгівлю товарами за різними формами	ПФ.С.06.ПП.Р.11	КЗП-10 КСП-01
			Організовувати впровадження нових методів продажу товарів і сервісного обслуговування покупців	ПФ.С.06.ПР.О.12	КСП-01 КСП-10
			Організовувати роботу щодо забезпечення високого рівня культури торгівлі, дотримання правил торговельного обслуговування населення і правил продажу товарів	ПФ.С.06.ПР.О.13	КСП-01 КЗП-10
	Організація реклами товарів, послуг і підприємства	3.ПФ.С.07	Виходячи з потреб і функцій підприємства, вміти:		
			Організовувати рекламу товарів, послуг і підприємства з допомогою різних засобів	ПФ.С.07.ПР.О.14	КСП-15 КЗП-21
			Організовувати інформування різних категорій споживачів про заходи підприємства щодо задоволення їх потреб і підвищення іміджу підприємства	ПФ.С.07.ПР.О.15	КСП-15 КЗП-21
Організація переговорів, ділових зустрічей	3.СВ.С.08	Використовуючи діловий протокол, норми етики спілкування, вміти:			
		Організовувати проведення ділових зустрічей, переговорів із метою встановлення ділових зв'язків	СВ.С.08.ПР.О.16	КСП-22 КСП-24 КЗН-05 КЗН-06	
		Брати участь у дискусіях та толерантно ставитися до протилежних думок	СВ.С.08.ПР.О.17	КСО-09	

1	2	3	4	5	6
	Організація власної справи	3.ПФ.Д.09	Користуючись нормативними документами та наданими повноваженнями, вміти:		
			Організовувати підприємницький процес, визначати ідею і обирати вид діяльності, форму підприємницької діяльності	ПФ.Д.09.ЗР.О.18	КСП-01 КСП-02 КСП-03
			Брати участь у розробці установчих та інших організаційних документів, бізнес-плану підприємства, визначенні потреби в коштах	ПФ.Д.09.ЗР.О.19	КСП-03 КСП-20 КЗП-04
			Організовувати взаємовідносини підприємства з різними формами ринкової інфраструктури	ПФ.Д.09.ЗР.О.20	КСП-06 КЗН-05 КЗН-06
	Організація перевірки підприємств	3.ПФ.С.10	Користуючись наданими повноваженнями і нормативними документами, вміти:		
			Організовувати перевірку діяльності підприємства за різними напрямками	ПФ.С.10.ЗР.О.21	КЗП-04 КЗП-05 КСП-24
			Організовувати перевірку правильності встановлення цін на товари, тару і послуги	ПФ.С.10.ЗР.О.22	КЗП-14 КСП-20
	Організація інструктування працівників	3.СВ.С.11	Виходячи із конкретних умов праці, вміти:		
			Надавати інформаційну і методичну допомогу працівникам з різних питань діяльності підприємства	СВ.С.11.ПР.О.23	КЗП-01

1	2	3	4	5	6
			Проводити вступні, на робочому місці, повторні та позапланові інструктажі з безпеки праці, безпечного виконання робіт щодо експлуатації торговельного обладнання, з протипожежної безпеки	СВ.С.11.ПР.О.24	КЗН-04
4. Управлінська	Управління товарними ресурсами	4.ПФ.С.01	Виходячи із ситуації, що склалася на підприємстві, доцільності та необхідності управління товарними ресурсами, вміти:		
			Виконувати перерозподіл товарних ресурсів між окремими підрозділами	ПФ.С.01.ЗР.О.01	КЗП-12
			Вносити пропозиції для прийняття управлінських рішень у випадках затовареності або недостатньої кількості товарних ресурсів, здійснювати заходи щодо оперативного управління товаропостачанням	ПФ.С.01.ЗР.О.02	КІ-4 КЗП-12 КСП-17
			Визначати чинники якості, що піддаються впливу, брати участь у розробці методів комерційного регулювання якістю	ПФ.С.01.ПР.О.03	КЗП-07 КСП-17
			Підвищувати ефективність праці на основі системного та методологічного підходу до здійснення операцій технологічного процесу підприємства	ПФ.С.01.ЗР.О.04	КСО-05 КСП-23
	Управління технологічними процесами	4.ПФ.С.02	Виходячи з конкретних умов діяльності підприємства, вміти:		
			Вносити пропозиції для прийняття управлінських рішень в конкретних ситуаціях, пов'язаних із технологічним процесом торговельного підприємства	ПФ.С.02.ЗР.Н.05	КІ-4 КСП-17 КСП-24
			Використовувати економічні, організаційно-розпорядчі, соціально-психологічні методи в управлінні технологічними процесами	ПФ.С.02.ЗР.О.06	КІ-4 КСП-25
			Виховувати наполегливість у досягненні найкращих результатів праці та прагнення до отримання найвищих показників якості результатів професійної діяльності	ПФ.С.02ПР.О.07	КСО-07 КСО-08

1	2	3	4	5	6	
	Управління фінансами підприємства	4.ПФ.С.03	На підставі даних статистичної і фінансової звітності вміти:			
			Визначати вплив окремих чинників на зміну результатів діяльності підприємства	ПФ.С.03.ПР.О.08	КЗП-08 КЗП-16	
			Брати участь у розподілі фінансових коштів на рекламу, просуванні товару на ринок і безпосередньому його продажу	ПФ.С.03.ЗР.О.09	КЗП-16 КСП-08	
			Визначати суми податку і суми платежів та обов'язкових внесків, складати декларацію про податок на додану вартість й про прибуток підприємства	ПФ.С.03.ЗР.О.10	КСП-08 КЗП-16	
	Здійснення функцій менеджменту в діяльності	4.СВ.С.04	Враховуючи вплив чинників мікро- і макросередовища підприємства, вміти:			
			Брати участь в управлінні реалізацією стратегічних і тактичних планів	СВ.С.04.ЗР.О.11	КЗП-12	
			Організовувати діяльність, делегувати повноваження і розподіляти обов'язки	СВ.С.04.ЗР.О.12	КЗП-12	
			Відповідати за результати власної праці	СВ.С.04.ЗР.О.13	КЗП-12	
			Заохочувати підлеглих до діяльності, застосовуючи засоби мотивації праці	СВ.С.04.ЗР.О.14	КЗП-12	
			Визначати властивості ефективного контролю в управлінні людьми і застосовувати його на практиці	СВ.С.04.ЗР.О.15	КЗП-12	
	Інформаційне забезпечення процесу управління	4.ПФ.С.05	Використовуючи засоби оргтехніки і враховуючи конкретні умови діяльності, вміти:			
			Користуватися законодавчими, нормативними, підзаконними актами, класифікаторами та збірниками нормативних документів у роботі	ПФ.С.05.ЗП.О.16	КСП-13	
			Збирати і передавати необхідну інформацію, використовувати сучасні інформаційні технології	ПФ.С.05.ЗР.О.17	КСП-13	

1	2	3	4	5	6
			Використовувати різні методи збирання інформації	ПФ.С.05.ЗР.О.18	КСП-13
			Складати організаційно-розпорядчі документи	ПФ.С.05.ЗР.О.19	КСП-13 КСП-16
	Управління трудовим колективом	4.СВ.Д.06	Виходячи з функцій менеджменту та використовуючи найефективніші методи управління конфліктною ситуацією, вміти:		
			Впливати на формування структури трудового колективу, організувати підбір, розстановку, рух кадрів підприємства з урахуванням здібності особи, типу вищої нервової діяльності, характеру, здібностей з метою досягнення найвищої продуктивності праці, підтримувати здоровий режим роботи й відпочинку, розвивати і вдосконалювати фізичну підготовку	СВ.Д.06.ЗР.О.20	КСО-02 КСП-10 КСП-22 КСП-23
			Попереджувати виникнення конфліктних ситуацій і знаходити шляхи виходу з них	СВ.Д.06.ПР.О.21	КСП-10 КСП-22 КСП-23
			Управляти собою та іншими з дотриманням етичних норм взаємовідносин, навчати підлеглих, піклуватися про їхній професійний ріст і ділові якості	СВ.Д.06.ЗР.О.22	КСП-10 КСП-22 КСП-23
			Організувати власну працю і працю підлеглих з урахуванням психологічних особливостей людини і праці, використанням технічних засобів управління й управлінських інновацій	СВ.Д.06.ЗР.О.23	КСП-10 КСП-22 КСП-23
			Визначати чинники професійної придатності працівників торгівлі з урахуванням змін у маркетинговому середовищі підприємства	СВ.Д.06.ПР.О.24	КСП-10 КСП-22 КСП-23
			Виховувати уміння поважати погляди щодо проблемних питань з професійної діяльності та вміти самокритично оцінювати свою поведінку й результати діяльності	СВ.Д.06.ЗР.Р.25	КСО-04

1	2	3	4	5	6
	Управління умовами праці	4.СВ.С.07	Вміти застосовувати основні положення “Декларації прав людини”, “Концепції життєзабезпечення людини”, Закони України “Про охорону праці”, “Про охорону навколишнього природного середовища”, “Про екологічну експертизу”, відомчі документи з питань охорони праці на підприємстві	СВ.С.07.ЗП.О.26	КЗН-04 КСО-10 КЗП-09
5. Технологічна	Вивчення маркетингового середовища, ринкової інфраструктури, конкурентного середовища	5.ПФ.Д.01	Використовуючи відповідну інформацію, вміти:		
			Вивчати макросередовище торговельного підприємства і враховувати його вплив на діяльність торговельного підприємства	ПФ.Д.01.ЗР.О.01	КЗП-08
			Визначати форми інфраструктури, які опосередковують рух ділових відносин і необхідні для ефективного функціонування підприємства	ПФ.Д.01.ЗР.О.02	КСП-06
			Вивчати конкурентне середовище і вплив окремих чинників на функціонування торговельного підприємства та визначати рівень конкурентоспроможності торговельного підприємства	ПФ.Д.01.ЗР.О.03	КЗН-07 КСП-19
			Використовувати сучасні інформаційні технології для поповнення лексичного і граматичного матеріалів	ПФ.Д.01.ЗП.О.04	КСО-03
Пошук джерел товаропостачання	5.ПФ.Д.02	Використовуючи комерційну інформацію про кон’юнктуру ринку, вміти:			
		Проводити пошук найефективніших і раціональних джерел товаропостачання	ПФ.Д.02.ЗР.О.05	КЗП-06	
Укладання договорів, угод та контрактів на постачання товарів	5.ПФ.Д.03	Використовуючи інформацію про джерела товаропостачання, вимоги чинного законодавства щодо поставок товарів, зразки типових документів, вміти:			
		Готувати проекти договорів та угод на постачання товарів з використанням норм української ділової мови та знань інших мов	ПФ.Д.03.ЗП.О.06	КЗН-03 КІ-1 КІ-2 КЗП-06 КСП-02	

1	2	3	4	5	6	
			Складати специфікації до договорів і угод на постачання товарів, проекти протоколів розбіжностей і узгоджувати їх	ПФ.Д.03.ЗП.О.07	КЗП-06 КЗП-13 КСП-16	
			Проводити розрахунки за договорами і угодами, визначати розмір ПДВ, акцизного збору і роздрібну ціну	ПФ.Д.03.ЗП.О.08	КЗП-19	
	Встановлення ділових комунікацій	5.СВ.Д.04	Враховуючи вимоги етики та психології спілкування, вміти:			
			Налагоджувати і здійснювати комунікаційні зв'язки з потенційними покупцями, продавцями та іншими аудиторіями	СВ.Д.04.ЗР.О.09	КЗН-05 КЗН-06 КСП-10	
			Здійснювати професійну діяльність з урахуванням соціального, правового й економічного аспектів суспільства	СВ.Д.04.ПР.О.10	КЗН-05 КСО-06	
	Установлення оптимальних форм і методів товаропостачання	5.ПФ.Д.05	Враховуючи дію чинників, що впливають на вибір форм і методів товаропостачання, умови укладених договорів, вміти:			
			Встановлювати оптимальні форми та методи доставки товарів і товаропостачання	ПФ.Д.05.ЗП.О.11	КЗП-11	
			Корегувати існуючі форми і методи товаропостачання залежно від зміни ситуації на ринку	ПФ.Д.05.ПП.Н.12	КСП-18	
	Формування асортименту товарів	5.ПФ.С.06	На підставі інформації про стан кон'юнктури ринку, наявний асортимент товарів у постачальників і на торговельному підприємстві вміти:			
			Формувати необхідний асортимент товарів для торговельного підприємства	ПФ.С.06.ПР.О.13	КЗП-03	
Враховувати наявний асортимент товарів, вносити до нього необхідні зміни, виходячи з ситуації на ринку і попиту на товари			ПФ.С.06.ПР.О.14	КСП-11		

1	2	3	4	5	6
	Вибір і складання схем технологічного планування торговельних підприємств	5.ПФ.Д.07	Використовуючи проект торговельного підприємства, паспорт типового проекту, враховуючи структуру асортименту товарів, ситуацію на підприємстві, вимоги технології торгівлі вміти:		
			Читати паспорт проекту торговельного підприємства	ПФ.Д.07.ПР.О.15	КЗП-10
			Читати схеми технологічного планування торговельного залу, складських приміщень магазинів, складів оптових підприємств і товарних потоків	ПФ.Д.07.ЗП.О.16	КЗП-10
			Визначати вид планування торговельного підприємства	ПФ.Д.07ЗП.О.17	КЗП-10
			Розробляти нові схеми в разі реконструювання, перепланування, переспеціалізації або заміни торговельних меблів	ПФ.Д.07.ЗП.О.18	КЗП-10
			Враховуючи норми до інтер'єру та екстер'єру, розробляти схеми внутрішнього планування, а в разі необхідності, перепланування приміщень торговельного підприємства	ПФ.Д.07.ЗП.О.19	КЗП-10
	Складання схем організації робочих місць категорій працівників	5.ПФ.Д.08	Враховуючи вимоги чинного законодавства України, нормативних документів і науковий підхід щодо організації робочих місць, вміти:		
			Складати схеми організації й планування робочих місць різних категорій працівників, вносити необхідні зміни в існуючі схеми організації робочих місць та організації праці різних категорій працівників	ПФ.Д.08.ЗП.О.20	КСП-09
			Розробляти нові схеми організації робочих місць, організації праці для різних категорій працівників	ПФ.Д.08.ЗП.О.21	КСП-12 КЗП-06 КЗП-10

1	2	3	4	5	6
	Визначення необхідності впровадження сучасного торговельно-технологічного обладнання і засобів організаційної техніки	5.ПФ.Д.09	Використовуючи результати аналізу фактичного забезпечення торговельного підприємства обладнанням та інвентарем, вміти:		
			Визначати необхідність впровадження нових видів торговельного обладнання і засобів організаційної техніки	ПФ.Д.09.ЗР.О.22	КЗП-20 КСП-12
			Порівнювати параметри наявного та нового обладнання	ПФ.Д.09.ПР.О.23	КЗП-20 КСП-12
			Відбирати найраціональніші та найефективніші види торговельного обладнання, інвентарю та засобів оргтехніки для оснащення робочих місць	ПФ.Д.09.ПР.О.24	КЗП-20 КСП-12
	Розробка асортиментних переліків	5.ПФ.Д.10	Враховуючи кон'юнктуру ринку, вміти:		
			Розробляти типові, приблизні й обов'язкові асортиментні переліки товарів, вносити необхідні зміни й уточнення в існуючі асортиментні переліки	ПФ.Д.10.ЗР.О.25	КСП-02
			Визначати вплив змін і уточнень у асортиментних переліках на результати діяльності підприємства, робити висновки і брати участь у розробці заходів щодо установа оптимального асортименту товарів	ПФ.Д.10.ЗР.О.26	КСП-18
	Подання замовлень і заявок на поставку і завезення товарів, на потребу в транспортних засобах	5.ПФ.С.11	Враховуючи умови укладених договорів та угод, наявний асортимент товарів торговельного підприємства та їх споживчі властивості, вміти:		
			Подавати правильно оформлені замовлення і заявки на товари і транспортні засоби	ПФ.С.11.ЗП.О.27	КСП-01
	Приймання товарів і тари за кількістю та якістю	5.ПФ.С.12	Використовуючи нормативні документи, умови договорів щодо приймання товарів і тари за кількістю та якістю, супровідні документи, вміти:		

1	2	3	4	5	6
			Здійснювати попереднє й кінцеве приймання отриманих товарів і тари за кількістю та якістю	ПФ.С.12.ПП.О.28	КЗП-17 КСП-02
			Приймати відповідні рішення і вживати заходи в разі виявлення нестач, неякісних товарів, відсутності супровідних документів або документів, що засвідчують належну якість товарів, та при виявленні інших порушень при отриманні товарів	ПФ.С.12.ЗП.О.29	КЗП-19 КСП-05
	Облік і аналіз надходження товарів	5.ПФ.С.13	Використовуючи первинні документи, вміти:		
			Здійснювати облік і аналіз надходження товарів	ПФ.С.13.ПП.О.30	КЗП-19
			Оприбуткувати товари і тару, оформляти і таксувати супровідні документи, складати та перевіряти документи з товарних операцій	ПФ.С.13.ПП.О.31	КЗП-19 КСП-16
	Здійснення претензійної роботи	5.ПФ.С.14	Вміти розробляти і пред'являти претензії і позови та відстоювати інтереси торговельного підприємства при укладанні договорів, угод, контрактів, виконанні договірних зобов'язань	ПФ.С.14.ПП.О.32	КЗП-06 КСП-16
	Зберігання товарів і порожньої тари	5.ПФ.С.15	Враховуючи вимоги стандартів, технології торгівлі, існуючі умови на торговельному підприємстві, вміти:		
			Розміщувати товари та порожню тару на зберігання, а також здійснювати догляд за товарами під час зберігання	ПФ.С.15.ПП.О.33	КЗП-10
			Розробляти і впроваджувати заходи, спрямовані на зменшення товарних втрат	ПФ.С.15.ЗР.О.34	КЗП-10

1	2	3	4	5	6
	Підготовка товарів до продажу та відпуску на підприємствах оптової і роздрібної торгівлі	5.ПФ.С.16	Враховуючи вимоги технології торгівлі й конкретні умови торговельного підприємства, використовуючи необхідне обладнання й інвентар, раціональні прийоми роботи, вміти:		
			Здійснювати належну підготовку до продажу різних продовольчих і непродовольчих товарів, комплектувати товари згідно із заявками	ПФ.С.16.ПП.Н.35	КЗП-10
			Впроваджувати заходи щодо скорочення товарних втрат при підготовці товарів до продажу та відпуску	ПФ.С.16.ПР.О.36	КЗП-10
	Облік товарних втрат	5.ПФ.С.17	Використовуючи нормативні документи та матеріали інвентаризації, вміти:		
			Розраховувати товарні втрати	ПФ.С.17.ПП.О.37	КЗП-19
			Обліковувати товарні втрати та розраховувати суми нестач	ПФ.С.17.ПП.О.38	КЗП-19
Розміщення і викладка товарів на підприємстві	5.ПФ.С.18	Враховуючи конкретні умови на підприємстві і принципи розміщення товарів, методи викладки, споживчі властивості товарів, вміти:			
		Виконувати розміщення і викладку товарів у торговельному залі, приміщеннях для зберігання товарів із використанням ефективних методів та з урахуванням необхідних вимог	ПФ.С.18.ПП.Н.39	КЗП-10	
Здійснення реклами підприємства, товарів і послуг	5.ПФ.С.19	Використовуючи різні засоби реклами із врахуванням особливостей товарів і маркетингового середовища підприємства, вміти:			
		Здійснювати рекламу підприємства, товарів і послуг	ПФ.С.19.ЗП.О.40	КЗП-21 КСП-15 КСП-21	
Формування рівня цін на товари	5.ПФ.Д.20	Враховуючи чинники, що впливають на ціноутворення, вміти:			

1	2	3	4	5	6
			Визначати оптово-відпускні та роздрібні ціни на товари	ПФ.Д.20.ЗР.О.41	КЗП-14
			Встановлювати необхідний рівень надбавок (знижок) залежно від кон'юнктури торгівлі і конкретних умов діяльності торговельного підприємства з метою отримання певного доходу, збільшення обсягів продажу товарів, зменшення обсягів товарних запасів	ПФ.Д.20.ЗР.О.42	КЗП-14 КСП-08
			Оцінювати вплив зміни рівня ціни на товари, попит і результати діяльності підприємства	ПФ.Д.20.ЗР.О.43	КЗП-14 КСП-18
	Здійснення продажу товарів різними методами	5.ПФ.С.21	Враховуючи вимоги технології торгівлі і конкретні умови діяльності підприємства, використовуючи раціональні прийоми роботи, вміти:		
Здійснювати продаж наявних товарів різними формами та методами відповідно до вимог нормативних документів, професійної етики з урахуванням особливостей товарів			ПФ.С.21.ПП.О.44	КЗП-10	
Впроваджувати нові форми та методи продажу товарів в разі зміни умов діяльності підприємства і виникнення потреби			ПФ.С.21.ПР.О.45	КЗП-10	
	Облік товарних запасів і касових операцій	5.ПФ.С.22	Використовуючи нормативні документи, вміти:		
Обліковувати готівковий і безготівковий продаж товарів, заповнювати документи безготівкових розрахунків			ПФ.С.22.ПП.О.46	КЗП-19 КСП-14	
Обліковувати здавання торговельної виручки до каси підприємства			ПФ.С.22.ПП.О.47	КЗП-19 КСП-14	
Обліковувати вибуття товарів			ПФ.С.22.ПП.О.48	КЗП-19 КСП-14	
Складати документи з розрахункових і касових операцій			ПФ.С.22.ПП.О.49	КЗП-19 КСП-14	

1	2	3	4	5	6
			Визначати суму виторгу і оформляти його здавання до установ банку	ПФ.С.22.ПП.О.50	КЗП-19 КСП-14
	Облік тари	5.ПФ.С.23	Використовуючи нормативні документи з питань організації тарообігу та інші документи, вміти:		
Проводити облік надходження, руху і вибуття (повернення) тари, скласти оборотні відомості про рух тари			ПФ.С.23.ПП.О.51	КЗП-19 КСП-14	
Розраховувати вартість тари при її отриманні та поверненні, суми штрафних санкцій за порушення термінів повернення тари, здійснювати визначення економічної ефективності			ПФ.С.23.ПП.О.52	КЗП-19 КСП-14	
	Надання послуг споживачам і населенню	5.СП.С.24	Виходячи з умов діяльності і потреб підприємства, вміти надавати послуги споживачам і населенню, запроваджувати нові форми та методи сервісного обслуговування населення	СП.С.24.ПП.Н.53	КЗП-11
	Стимулювання збуту товарів	5.ПФ.С.25	Вміти активізувати збут товарів, застосовуючи різні методи стимулювання, умови діяльності й асортимент товарів	ПФ.С.25.ПР.О.54	КЗП-11
	Облік звітності матеріально відповідальних осіб	5.ПФ.С.26	Враховуючи вимоги щодо обліку і звітності, вміти:		
скласти і перевіряти товарно-грошові звіти матеріально відповідальних осіб			ПФ.С.26.ПП.О.55	КЗП-19	
Брати участь у інвентаризації товарно-матеріальних цінностей і грошових коштів, визначати її результати			ПФ.С.26.ПП.О.56	КЗП-19	

1	2	3	4	5	6
	Контроль за дотриманням асортименту товарів на підприємстві	6.ПФ.С.05	Використовуючи результати аналізу наявного асортименту товарів вміти здійснювати контроль за повнотою, глибиною, гармонійністю та стабільністю асортименту товарів	ПФ.С.05.ЗП.О.05	КЗП-17 КЗП-18
	Контроль за дотриманням правил зберігання товарів на підприємстві	6.ПФ.С.06	Використовуючи нормативні документи та технічні засоби контролю, вміти перевіряти умови зберігання товарів та контролювати дотримання термінів щодо зберігання товарів	ПФ.С.06.ПР.О.06	КЗП-10
	Контроль за дотриманням правил торговельного обслуговування і правил продажу товарів	6.ПФ.С.07	Використовуючи Закон України “Про захист прав споживачів” та інші нормативні документи, вміти здійснювати контроль за дотриманням:		
правил заняття торговельною діяльністю			ПФ.С.07.ЗР.О.07	КСП-05 КЗП-10	
правил торговельного обслуговування			ПФ.С.07.ЗР.О.08	КСП-05 КЗП-10	
правил продажу товарів, особливих форм продажу товарів (у розстрочку, на ринках, через мережу дрібно-роздрібної торгівлі тощо)			ПФ.С.07.ЗР.О.09	КСП-05 КЗП-10	
Контроль за дотриманням правил застосування ЕККА, ваговимірвальних приладів та інших засобів вимірювань	6.ПФ.С.08	Використовуючи вимоги чинного законодавства, вміти контролювати дотримання працівниками:			
		правил застосування електронних контрольно-касових апаратів торговельного підприємства	ПФ.С.08.ПР.О.10	КЗП-20	
		правил користування засобами вимірювань торговельного підприємства	ПФ.С.08.ПР.О.11	КЗП-20	
Контроль за дотриманням правил охорони праці	6.ПФ.С.09	Користуючись будівельними і санітарними нормами і правилами, вміти:			
		Здійснювати контроль за дотриманням працівниками правил охорони праці, безпечним виконанням робіт, санітарним станом підприємства та дотриманням працівниками правил особистої гігієни	ПФ.С.09.ПР.О.12	КЗН-02 КЗН-04	

1	2	3	4	5	6
			Визначати вплив небезпечних і шкідливих чинників на організм людини і здійснювати контроль за дотриманням протипожежної безпеки на підприємстві	ПФ.С.09.ПР.О.13	КЗН-01
	Здійснення оперативного контролю	6.ПФ.С.10	Вміти здійснювати контроль за ходом виконання плану товарообороту, станом товарних запасів, цінами і ціноутворенням, порядком ведення касових операцій	ПФ.С.10.ЗР.О.14	КЗП-14 КЗП-19
	Контроль за роботою підприємства	6.ПФ.С.11	Виходячи з поставлених завдань та користуючись нормативними документами, вміти:		
Перевіряти наявність, правильність і достовірність документів з питань організації і функціонування підприємства			ПФ.С.11.ЗП.О.15	КЗП-12 КЗП-19	
Контролювати своєчасність і належне виконання працівниками їхніх функціональних обов'язків			ПФ.С.11.ЗР.О.16	КЗП-12 КСП-18 КСП-23	
Проводити контрольні закупки товарів і документально оформляти результати перевірок			ПФ.С.11.ЗП.О.17	КЗП-06	
Попереджувати правопорушення на підприємстві			ПФ.С.11.ЗР.О.18	КЗП-06	
7. Прогностична	Визначення шляхів підвищення ефективності торговельної діяльності в умовах конкуренції	7.ПФ.П.01	Використовуючи матеріали фінансової і статистичної звітності підприємства і технологічні інновації, вміти:		
			Визначати чинники та ризики, що впливають на результати господарської діяльності підприємства	ПФ.П.01.ЗР.О.01	КЗП-15 КСП-07 КСП-19
			На підставі отриманих результатів розробляти заходи щодо зменшення впливу ризикових ситуацій	ПФ.П.01.ЗР.О.02	КЗП-15 КСП-07 КСП-19

1	2	3	4	5	6
			Розробляти заходи, спрямовані на підвищення ефективності торговельної діяльності	ПФ.П.01.ЗР.О.03	КСП-07
	Визначення необхідного обсягу надходження товарів та його структури	7.ПФ.Д.02	Враховуючи конкретні умови діяльності й умови договорів, товарну пропозицію і життєвий цикл товарів, вміти:		
			Визначати асортимент товарів, які необхідно замовити для торговельного підприємства	ПФ.Д.02.ЗР.О.04	КЗП-05
			Розраховувати потрібний обсяг і структуру надходжень товарів, які необхідно завезти на торговельне підприємство для забезпечення безперебійної торгівлі й виконання планових завдань та задоволення попиту	ПФ.Д.02.ЗР.О.05	КЗП-06
			Розраховувати необхідну частоту, терміни й обсяги одноразової доставки товарів	ПФ.Д.02.ЗР.О.06	КСП-09
			Оцінювати наслідки неправильного визначення асортименту та кількості товарів для результатів фінансово-господарської діяльності, культури торгівлі	ПФ.Д.02.ЗР.О.07	КЗП-14 КСП-09
8. Технічна	Використання засобів оргтехніки в процесі торговельної діяльності	8.ПФ.С.01	Використовуючи відповідні засоби оргтехніки, вміти обробляти, передавати, приймати, зберігати, тиражувати комерційну інформацію	ПФ.С.01.ПП.Р.01	КЗН-03 КСП-12 КСП-13

